

Referat fra Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) 21.9.2023

Til stede fra KISP: Ragnhild Mestad (leder), Pål Kristian Balstad, Sofie Nordvik (deltok på Teams), Lovisa Mienna Sjöberg (deltok på Teams), Nora Antonsen (ikke sak 21/23), Elin Sæverås (observatør fra Norges Kristne Råd, ikke sak 15-17/23), Robert Mood (ikke sak 19-21/23), Mathias Slettholm (Sak 19 og 20/23)

Forfall: Kåre Eriksen, Per Bondevik

Til stede fra sekretariatet: Guro Almås (referent), Katarina Sirris Karantonis (referent), Einar Tjelle (sak 18 og 21/23), Wenche Fladen Nervold (sak 21/23), Berit Hagen Agøy (sak 19/23), Beate Fagerli (sak 19/23)

KISP 15/23: Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak:

Innkalling og dagsorden godkjennes.

KISP 16/23: Godkjenning av referat fra KISP 17. april 2023

Vedtak:

Referat godkjennes.

KISP 17/23: Orienteringssaker

1. Protokoll fra Mellomkirkelig råd 1.-2. mars 2023
  - a. Felles uttalelse fra Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd:

Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd vedtok en felles uttalelse i sitt møte i Bodø 2. mars, for å vise støtte til demonstrantene under de pågående Fosen-demonstrasjonene i Oslo, og be om en beklagelse fra regjeringen for menneskerettighetsbruddene på Fosen og at høyesterettsdommen ikke var fulgt opp, samt å be om handling. Samme dag (2. mars) kom det en beklagelse fra regjeringen, noe som bidro til at det ble lite oppmerksomhet om uttalelsen. Dommen er imidlertid fortsatt ikke fulgt opp med handling i september.

2. Referat fra Mellomkirkelig råd mai 2023
3. Handlingsplan for KM-saken Kirken som økonomisk aktør og ansvarlig forvalter, vedtatt i Kirkerådet 25.05.23
4. Innlegg om skattekonvensjon: Felles innlegg av Dagfinn Høybråten, Kirkens Nødhjelp, og preses Olav Fykse Tveit i Vårt Land om skattekonvensjon:
<https://www.vl.no/meninger/verdidebatt/2023/09/20/skattekonvensjon-et-hapstegn/>
Innlegget er en oppfølging fra KISP 11/23: Diakonal mobilisering for internasjonal skattekonvensjon.

5. Orientering fra Det lutherske verdensforbunds generalforsamling i Krakow 13.-19. september 2023 + Youth pre-assembly. Nora Antonsen og Einar Tjelle orienterte:

Fra Den norske kirke sin side fikk vi gjennom mye av det Kirkemøtet ønsket, rundt tema som klimarettferdighet, urfolk og anti-semittisme. Besøk til Auschwitz gjorde sterkt inntrykk og bidro til god behandling av temaene antisemittisme og rasisme. Unge er lei av å ikke bli hørt. De fikk løftet stemmen på generalforsamlingen, særlig når det gjaldt klima. Mange temaer og deltakere fra 100 land og svært ulike kontekster gjør også at det blir lite tid til diskusjon. Den norske delegasjonen hadde et godt samarbeid med urfolk og daliter fra India, som fikk markert sine saker på en god måte, og vi lyktes å få daliter /kastediskriminering inn i tekst. Likestilling, kjønnsbasert vold, migrasjon og krigen i Ukraina var andre tema som ble berørt.

6. Melkøya: Det er nedsatt en tverrfaglig arbeidsgruppe som skal lage et bakgrunnsnotat (et par sider) om elektrifisering av Melkøya, med vekt på urfolk, klima og miljø og det diakonale. Sofie og Lovisa er med fra KISP.
7. Rettferdskonferansen: Misjonsalliansen bestemte at de ikke hadde ressurser til å fortsette som sekretariat, og Styringsgruppen har dermed bestemt at de ikke legger opp til flere konferanser. Nettsiden blir enten lagt ned eller gjort om til en historisk side. Møte i november med arrangørene for å snakke om videreføring av samarbeid om tematikken i andre former.
8. Global uke mot moderne slaveri, organisert av Norges Kristne Råd (og deres medlemskirker) er i år i uke 46, 12.-19.11. Motto er *Belys slaveriet*, og fokuset er på utnyttelse i Norge og globalt, som dessverre er veldig aktuelt. Global uke er finansiert av Justisdepartementet og Norad. Uken inneholder blant annet *Vingespenn* – en danseforestilling for og med ungdom, og konsertserien *Frihetens time*, som blant annet skal fremføres i Nidarosdomen og Nordlyskatedralen.
9. Norges Kristne Råd (NKR) vil sende hørings svar til Norges innspill til EU kommisjonens forslag til forordning om forbud mot produkter laget med bruk av tvangsarbeid. Gjelder store virksomheter. NKR koordinerer med andre organisasjoner.

Vedtak:

Sakene ble tatt til orientering.

KISP 18/23: [Kunstig intelligens](#)
Saksordfører: Robert Mood

Momenter fra innledningen:

- KISP har behandlet temaet to ganger før:
  - o 3. februar: Vurderte at temaet har en link til menneskerettigheter/rettferdighet og KISP sitt fagfelt, og reiste noen problemstillinger.
  - o 17. april diskuterte KISP blant annet et nytt internasjonalt opprop.
- Hvordan bruke dette verktøyet? Utviklingen går fort. Nye muligheter og problemer. Vil skje store endringer innen 2025.
- Vil påvirke global sikkerhet.
- Vi påvirke forholdet mellom teknologibedrifter og stater, føre til en maktforskyvning i favør av teknologiselskapene.

- Vil påvirke hvordan mennesker forholder seg til hverandre.
- Fra Chat gpt3 til chat gpt4 er det et sprang fra 3 til 40. Stor utvikling. Den siste er i full bruk. Bedrifter nedbemanner.
- Muligheter: håndtering av klimakrisen, effektivisering i helsevesen og offentlig styring. Effektivisering kan føre til bruk av mennesker til det de er best til.
- Noen arbeidsplasser vil forsvinne, men i hovedsak flytter man arbeidsprosessen. Tid brukes på å finskrive førsteutkastet. Krever en annen type kompetanse. Viktig å forstå bakgrunnen for det som brukes.
- Cecilie Hellestveit har i sin artikkel «Regulering av autonome våpen» en gjennomgang av mulige måter autonome våpen kan reguleres i Folkeretten. Forbud vil ikke nytte, men regulering.
- Norge siviliserer forsvaret sitt, og flytter grenser for hva som er lovlige mål.
- Chat gpt brukes i stor grad, og til ekstremt mye. Et abonnement på Chat gpt 4 koster 300 kr pr måned.
- AI best på engelsk. Viktig at det utvikles en bedre AI på norsk pga. sikkerhet.
- Boston Consulting Group har testet Chat gpt 4 og funnet at ansatte utfører 12 % flere oppgaver, 25 % raskere, med 40 % høyere kvalitet.
- Mye fokus på AI, men menneskene bak algoritmeutviklingen får lite fokus. Hvem er de?
- Vi kan og må regulere AI. Det er ingen etiske reguleringer av AI per dags dato.
- Moderne slaveri finnes innenfor databehandling.
- Kan man bruke AI til søndagsgudstjenesten? Diskuteres i den globale kirken.
- Misinformasjon og manipulasjon. Polarisering: unge settes opp mot hverandre, av aktører med en politisk agenda.
- Hva gjør det med folk når man dehumaniserer ting? Interaksjon mellom mennesker reduseres. Man behandler AI som et menneske. Hva skjer med verden da?

Momenter fra samtalen i KISP:

- Stor ulikhet i verden. Hvordan vil denne utviklingen påvirke forholdet mellom de som har og de som ikke har? Hvordan skal man samhandle? Noen har ikke internett.
- I Kina: kameraer overalt, også i kirkene. Ekstrem overvåking. I Norge finnes noen grenser ved personvernet.
- Mange mener at statene må utvikle nasjonale modeller som de har eierskap til.
- Forskjell fra google til AI at man må stille gode spørsmål / gi mer info for å få bedre svar.
- De som ikke har et etisk utgangspunkt i bruken, kan misbruke informasjonen.
- Mellomkirkelig råd bør ha et aktivt forhold til dette. For eksempel brukes AI kjønnsdiskriminerende. Letter arbeidsprosesser, men hva gjør det for likestilling? Har påvirkning på alt.
- Salme 8 – hva er et menneske midt i alt dette? Potensialet er så enormt. Kirken bør vite noe om det. Kan påvirke menneskesynet. Viktig å jobbe med det teologiske. På sikt kan våpen være styrt av AI – ingen kan stilles til ansvar. Skyld blir eksternt, noe teknologisk. Dette er problematisk.
- Kultursensitivitet – hva kan AI vite om det og hvilke konsekvenser får det? Et kapitalistisk menneskesyn er det rådende synet. Hva er et menneske, et skaperverk?
- Data legges inn som ikke reflekterer sårbare grupper. Etisk refleksjon, være med å mobilisere og sette dette på agendaen. For konstruktiv regulering.
- Det økologiske perspektivet, hvordan blir skaperverket ivaretatt?
- Det er annonsert en milliardssatsing på forskning på kunstig intelligens fra regjeringen. En tredjedel av denne går på det etiske.
- Dette må forankres som et viktig tema i Mellomkirkelig råd. MKR bør diskutere hvilken rolle kirken skal ha, hvordan vi kan jobbe med det framover.
- Bygge kompetanse og at kirken kan ha en rolle. Kirken er litt bakpå når det gjelder dette. Vi er ikke imot, men langsomme.

- Hvordan slår det ut på urfolk og urfolkspråk. Hvordan beholde språk som er utrydningstruet? Vil bli et globalt problem.
- Kunstig intelligens brukes i krig for alt det er verdt. Mest mulig effektiv og minst mulig kostnad.
- Kirken må bygge kompetanse *nå*. Det er god bruk av ressurser i kirken å ta i bruk AI. Bør samtale om det i ledelsesperspektiv og i et økonomisk perspektiv.
- Rutineoppgaver kan effektiviseres, og ressurser brukes på annet.
- Kirkelige utdanningsinstitusjonene kan bidra på forskning på AI og etikk/teologi.
- Kan kirkens øverste ledere invitere seg til møtet om regjeringens AI-strategi for å gjøre seg gjeldende?
- For å sette i gang samtalen i menigheten kan temaet behandles for eksempel på webinarer

Vedtak:

Kunstig intelligens (KI) forandrer samfunnet raskt på grunnleggende måter, og tilbyr store muligheter. Samtidig representerer KI en eksistensiell utfordring som rammer oss før klimakrisen slår inn for fullt. KI påvirker samfunnet teknologisk, men også sosialt, kulturelt og politisk.

Kunstig intelligens kan føre til dehumanisering, desinformasjon og manipulasjon. Problemet er ikke at KI får menneskelige egenskaper, men at mennesket vil forholde seg til KI som om det var mennesker. Kirken har et særlig ansvar for å reflektere etisk rundt hvordan KI påvirker vår relasjon til hverandre, til våre medskapninger og naturen, og rundt hvordan global urett forsterkes på grunn av ulik tilgang til teknologi.

Nåtidens og fremtidens kirkelige ledere må være godt rustet til å navigere i et teknologidrevet samfunn. Kirkelige utdanningsinstitusjoner bør derfor utruste sine studenter til å bli kompetente brukere av kunstig intelligens, og til å reflektere etisk rundt KIs påvirkning på samfunnet.

KISP utfordrer Mellomkirkelig råd og Kirkerådet til å:

- Snarest mulig ta i bruk kunstig intelligens i kirkens eget arbeid
- Bygge kompetanse med vekt på både positive muligheter og etiske utfordringer
- Utfordre kirkelige utdanningsinstitusjoner til å søke forskningsmidler fra regjeringens KI-satsing for å utforske skjæringspunktet mellom teologi, etikk og kunstig intelligens
- Invitere seg selv til møter med politikere og andre beslutningstakere om kunstig intelligens for å posisjonere kirken som en viktig etisk premissleverandør. Kirken skal vise sin unike kompetanse og bidra med verdibasert veiledning i teknologiske spørsmål.
- Stimulere kirkens menigheter til å utvikle kompetanse på KI

Enkelte av formuleringene i vedtaket er generert av Chat gpt 4 under KISP-møtet.

KISP 19/23: [Innspill til Kirkemøte-sak om Den norske kirkes respons på rapporten fra Sannhets- og forsoningskommisjonen](#)

Saksordfører: Pål Kristian Balstad

Momenter fra saksordførers innledning:

- KISP hadde dette som hovedtema i sitt møte 17. april. Nå er utvalget bedt om å gi innspill til sekretariatets arbeide med saken. Saken behandles i Kirkerådet samtidig som KISP-møtet, og

mens Kirkerådets annengangsbehandling blir i desember, hvor de skal bestemme hva som legges frem for Kirkemøtet 2024.

- Se på Hele Norge lytter på NRK -det er inspirerende og nyttig!
- Traumer lever sitt eget liv med mindre man har et narrativ å bygge det på. Fortellingene gjør det lettere å forholde seg til både som offer og majoritet. Derfor er sannhetskommisjonens rapport viktig.
- Kirken var en del av fornorskningen og har mye skyld, men har også vært med på å bevare språkrikdom. Nå vet vi hva kirken har gjort og kan forholde oss til det.
- Den svenske kirken har hatt en forsoningsgudstjeneste. Syv punkter med eksempler. Dette har skjedd, dette erkjenner vi, for dette ber vi om tilgivelse. Gudstjenesten bygd opp som en forsoning. Erkjenne, anerkjenne, angre og gjenopprettelse.
- Kommisjonen gjør et poeng ut av at forsoning ikke er mulig dersom ikke hele befolkningen involveres.
- Kronikken som KISP utformet om Fosen-saken, ble viktig fundament for preses og for Trefoldighetskirken da Fosen-aksjonene i Oslo pågikk i mars. 11.oktober er det to år siden dommen falt i Fosensaken.
- Punkt 5 på s. 11: øke kompetanse, rydde i eget hus, holde myndighetene ansvarlig. Vi må ikke tenke for smått om kirkens bidrag til forsoning (kommisjonsleder Høybråten).

Diskusjon i KISP: Hvordan jobbe videre med prosessen?

- Jobbe lokalt med historier. Spørre «Hva kan kirken gjøre for dere?» La samers, kveners og skogfinners erfaringer få plass i kirkens liv. Hvordan få på plass erkjennelsen av at de allerede er der?
- Vi bør forvente at kirkens ansatte leser kommisjonsrapporten. Rapporten bør være lest når man tar imot svar om hva man kan gjøre.
- Deler av landet har lite tilstedeværelse av disse gruppene. Hvordan kan vi sørge for at alle ser på kunnskapen som relevant?
- Kirken i Norge bør også gi en unnskyldning som i Sverige. Dette bør være en del av drøftingen på Kirkemøtet.
- Støtte dem som kjemper for *egne og andres* rettigheter. Det er en felles kamp som vi vil støtte.
- Rapporten inneholder lite om barn og unge. Ungdommens kirkemøte (UKM) har hvert år satt fokus på det samiske perspektivet. Se på vedtakene og refleksjoner fra UKM! Unge som vokser opp i dag, har et annet perspektiv og andre sår enn de eldre.
- UKM har tatt opp navnet «Den norske kirke». På samisk heter den «Norges kirke» -det er mer inkluderende.
- Vi må lytte til fortellingene og anerkjenne dem. Må ikke bli for overordnet, da får det ingen konsekvenser. Hvilke endringer må til for at de skal vare? Vi må være konkrete.
- Det er vanskelig å ta forsoningsprosessen på alvor for samisk ungdom. Fosensaken i Norge, og i Sverige satsing på gruver, truer tilliten i begge land. Det er mye håpløshet i det samiske samfunnet – mange synes det er hyklersk å snakke om forsoning i konteksten som er. Hvis kirken kan ta forsoning på alvor, vil den være et eksempel. Kirken er ikke staten lenger, og har sjansen til å gjøre seg til en arena der man står sammen for rettferdighet, vern om skaperverket, rettsstat og mot rasisme.

- Hatprat mot samer øker. Vi må stikke fingeren i jorda og se hva som skjer i samfunnet. Rettighetskampen er en felles kamp. Vær tydelig på at kirken i lokalsamfunnet ønsker å arbeide mot samehets. Som kirke omfatter vi mennesker med ulik bakgrunn.
- Lenke opp til ILO-konvensjon 169 om urfolks rettigheter.
- Vi må passe på at vi ikke skaper et skille mellom vi og de. Se på formuleringer som kan oppfattes som hersketeknikk, som f.eks.: «Dette har ført til misforståelser...»

Vedtak:

KISP ber om at innspillene fra samtalen i KISP tas med i det videre arbeidet i sekretariatet og i Mellomkirkelig råd.

Til informasjon: 3.november har Teologisk nemnd (TN) åpent møte på MF om teologisk avkolonialisering, minoriteter og religiøsitet.

KISP 20/23: «Når ute er hjemme og hjemme er ute» - migrasjon og arbeidsmigrasjon i en global, europeisk og norsk kontekst.

Saksordfører: Elin Sæverås

Innledning ved Marta Bivand Erdal, Forsker 1, Institutt for fredsforskning: Migrasjon, arbeidsmigranter og begreper – det globale bildet, europeiske rammer og norsk kontekst

Pp-presentasjon fra Marta sendes til KISP-medlemmene med referatet.

Momenter fra presentasjonen:

- Folk lever lengre og har bedre liv i dag. Tydelig i småbyer i Asia.
- Utnyttelse i arbeidslivet. Kina og India er land der det er mye å snakke om når det gjelder rettigheter. Personer mangler inntekt, skal man begrense muligheter for arbeid da? Arbeid som i realiteten er gjeldsslaveri, men barn arver ikke gjeld. Hva er ringvirkningen av at vi har forbud i Europa? Løser det noe? Mange mediesaker, men usynlig for mange.
- Frelsesarmeen og andre jobber med å gi støtte til utsatte. Ikke bare i byggesektoren. Det finnes gråsoner, mange aktører er slue. Pro bono jurister viktige. Folk melder fra, men vil ikke ta saken opp for da mister de jobben og må reise hjem. Saker kan frontes av organisasjoner som Caritas og Frelsesarmeen.
- Polen er det landet flest med innvandrerbakgrunn kommer fra i Norge.
- Ukrainere også høyt antall. De har midlertidig beskyttelse i tre år, ikke permanent opphold, ikke flyktningstatus. Samtlige 40 000 kommer ikke til å flytte tilbake til Ukraina. Det har vi ingen plan for.
- Ukrainere tar alle mulige jobber, og er overkvalifiserte for mange jobber, det problematiseres i liten grad, myndighetene er fornøyd så lenge folk er i jobb.
- Grenseopp ganger mellom moderne slaveri, menneskehandel og migrasjon. Må også holdes adskilt. Menneskesmugling er når mennesker blir tatt over en grense ulovlig. Det er lovbrudd, men er det moralsk forkastelig? Kan det være at de redder liv? EU har egne

interesser i å definere menneskesmuglere som problemet. Er ikke ufrivillig, men en kjøpt tjeneste.

- Viktig å sette søkelys på moderne slaveri. Mange dør på veien pga. EUs grensekontroll. Reisen er kostbar og må planlegges. De er sårbare.
- Forskjellene mellom flyktninger og migranter. Ulik beskyttelse i internasjonal rett. Foreslår å bruke migranter som en overordnet kategori, og flyktninger som en gruppe av migranter. Begreper betyr noe. Behovet for arbeidskraft et perspektiv.
- Er migrasjon en måte å redusere global ulikhet på? Ja, men de fattigste hjelpes ikke. (Clemens). Men bekymring for brain drain. Mexico og Filippinene har mye ekstern migrasjon. Indonesia og Brasil har mye intern migrasjon.
- SDG, 10-7: trygge reiser. Europa langt unna å oppnå det.
- SDG 10-c: redusere transaksjonskostnader for pengeoverføringer. Finansnæringen tjener grovt på pengeoverføringer Hovedlandene globalt er India, Kina, Mexico, Filippinene. Internasjonale overføringer er tre ganger mer enn internasjonal bistand. Interne overføringer antagelig mer. Dette er et mulig advocacy-tema som er så «kjedelig» at det kanskje vil være mulig å få gjennomslag for, og ha stor effekt.
- 6,4 % globalt snitt. Mål 3 %. År 2000 begynte man å registrere mer. Under pandemien fortsatte folk å sende penger. Noen har tatt opp lån for å fortsette å sende penger. Pengeoverføringer har vist seg å være robust i krise.
- Reduserer bistand utvandring over tid? Ja, men det tar lang tid før det skjer. En periode når flere får utdanning reiser mange ut. Pakistan har mange studenter fra Afrika. Ved høy utvikling utvandrer færre. Norge unntak, ganske mange som utvandrer.
- Bekymring for velferdsstaten og behov for arbeidskraft styrer regulering.
- Klimaendringer relevant i forhold til migrasjon. Både frivillig migrasjon og flukt. Har lite med internasjonal migrasjon å gjøre. Klimaflyktninger i norsk kontekst meningsløst. De fleste som er drevet på flukt av klimaendringer er internt fordrevne.
- I 2015-16 kom mange fra land med væpnet konflikt og fikk asyl. Man får ikke asyl pga. fattigdom.
- Å være tvunget til å dra: Når gjør du noe genuint frivillig? Når man har alternativer som er akseptable, eller når det er greit at man ikke har et valg. Det er subjektivt. Kan være gråsoner. Ikke alle flyktninger er tvunget. Noen filosofer mener at alt er tvang og at mennesket er ufritt. Finnes det alternativer? Hvis eneste måten å få et godt liv på er å dra?. Ethiske perspektiver på hvordan vi tenker om migrasjon.
- Mange ulike hensyn. Er vi for åpne grenser? Hvem skal kunne søke asyl? Er den norske arbeidsmodellen verdt å beskytte? Skal vi ha ulike lag med ulike rettigheter? I byggebransjen særlig mange midlertidig ansatte.
- Hva kan konkret gjøres? Hvordan kommunisere om migrasjon som muligheter?

Momenter fra samtalen:

- Flyktningkonvensjonen og nasjonalt regelverk bestemmer. Race to the bottom.
- Global Compact on Migration har «Review forum» hvert 4. år. Man kan jobbe fram mot slike milepæl-møter.
- Det meste av migrasjonen til Europa er lovlig. Det snakkes det lite om, arbeidskraft.
- Byrdefordeling og solidaritet med land i Sør-Europa. Polen har over en million ukrainske flyktninger. Norge skal ta 200. Ha en stemme for å presse politikere til å ta mer ansvar.
- Menneskesynet er ikke som det burde være.

- Rengjøringsarbeidere også utsatt for menneskehandel.
- Tomrom mellom lover. Grov utnyttning i våre nabolag må følges opp.
- Tvangsekteskap og barneekteskap kan være former for slaveri og menneskehandel.
- Skal vi jobbe med politisk påvirkning?
- Tematikken ligger også innenfor Menneskerettighetsutvalget. Trekke inn dem når det er skjæringspunkter.
- Vi bør bidra til Churches' Commission for Migrants in Europe (CCME) og Konferansen av europeiske kirker (KEK) på dette temaet, spille dem gode.

KISP 21/23: Evaluering av KISP-perioden

Saksordfører: Ragnhild Mestad

Momenter fra samtalen:

- KISP har dekket alle temaene i den vedtatte arbeidsplanen godt. Innholdet i de ulike temaene endret seg noe pga. eksterne forhold som Ukraina-krigen, og tema rundt Sannhets- og forsoningskommisjonens arbeid fikk større plass enn opprinnelig planlagt.
- Arbeidet med sannhets- og forsoningskommisjonen spesielt viktig, og særlig bidraget til kirkens respons under Fosen-demonstrasjonene.
- Foredrag om smultring-økonomi (Marie Storli, Rethinking Economics) og autonome våpen (Robert Mood) var viktige for det videre arbeidet i utvalget.
- Å jobbe med sakene i KISP har vært nyttig for arbeidet i kirken. Det har vært oppbyggelig å jobbe med temaer i samfunnet og løfte det inn i kirken, og få det som skjer i kirken og i samfunnet til å henge sammen.
- Vi må jobbe med å implementere det som skjer i utvalget i menighetene. Vi ønsker at det skal være et internasjonalt engasjement lokalt. Det er først og fremst sekretariatets jobb at kirken også lokalt drar nytte av utvalgsarbeidet i større grad.
- Unikt arbeid i kirkelig sammenheng med fagfolk. Aktuelle og viktige temaer. En kompetanse utvikles, som er viktig i seg selv.
- Teologisk nemnd og Menneskerettighetsutvalget kan kobles på i saker som går på tvers.
- Bærekraftsmålene er sentrale. Klimakrisen er reell. KISP må finne sin plass i dette. Det er ikke for mye bråk fra kirken nå, og kirken kritiseres for det.
- KISP kan i større grad kobles på det som skjer i de internasjonale økumeniske organisasjonene. Norges Kristne Råd kan kobles på. Der vi kan bidra sammen står vi sterkere.
- Kombinasjon av eksterne og interne innledere det beste. Godt kunnskapsgrunnlag for å jobbe videre er det viktigste.
- Kompetente folk med stort hjerte. Nyttig med ulike aldre, bakgrunner og yrkesfelt.
- Alle har vært villige til å bidra, som har vært bra.
- Fint å ha temaer som vi følger litt over tid.
- Tenke strategisk over hvem man kan invitere inn, se på mulighet for videre samarbeid.
- Begynte under Covid. Digitale møter var krevende i starten.

- Viktig å treffes fysisk iblant. Kan bli lenge å sitte en hel dag på teams. Det er mulig å tenke mer dynamisk ved for eksempel å ha noen kortere møter på Teams. Særlig lurt å være sammen i begynnelsen for å bli kjent.
- Et møte før hvert MKR møte har fungert greit.
- «Møteinnkallinger til KISP er som adventskalendere å få» 😊